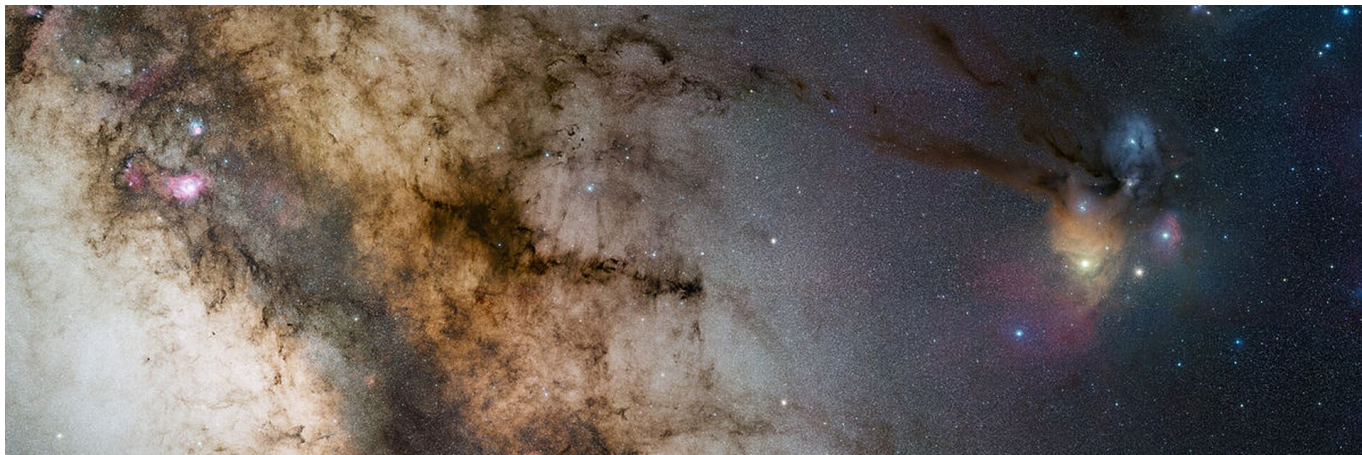

Współczesna filozofia polska: przedstawiciele

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Audiobook](#)
- [Film edukacyjny](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: Kazimierz Ajdukiewicz, *Propedeutyka filozofii*.

Współczesna filozofia polska: przedstawiciele

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Czy polska filozofia jest pesymistyczna? W dwudziestoleciu międzywojennym pojawili się wielcy pesymiści: Marian Zdziechowski i Stanisław Ignacy Witkiewicz (Witkacy), którzy diagnozowali zło otaczających ówczesną Polskę totalitaryzmów. Diagnozy te uzupełniały obraz polskiej myśli, na którą składały się dociekania szkoły lwowsko-warszawskiej, czyli polskiej szkoły logiki, dzieła z zakresu etyki i sztuki życia, polska filozofia kultury i badania historii idei.

Twoje cele

- Omówisz dorobek przedstawicieli polskiej myśli filozoficznej XX w.
- Poznasz zarys polskiej filozofii wartości.
- Wyjaśnisz, czym jest propedeutyka filozofii i jakie ma znaczenie współcześnie.

Przeczytaj

Nagranie dostępne pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/DRqsqRlOy>

Źródło: Englishsquare.pl sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Nagranie dźwiękowe lekcji pod tytułem *Współczesna filozofia polska: przedstawiciele*.

Główne tendencje i zainteresowania współczesnej filozofii polskiej

Na uwagę zasługuje przede wszystkim polska tradycja myśli analitycznej, początkowo występująca przede wszystkim jako szkoła lwowsko-warszawska. Warto przypomnieć, że jest to pierwsza w historii Polski formacja intelektualna, która zdobyła ogólnoświatowe uznanie.

Tendencją, która wyraźnie się zaznaczyła w XX-wiecznej myśli polskiej, jest filozofia kultury – począwszy od oryginalnego ujęcia zaproponowanego przez Stanisława Brzozowskiego, a następnie przez Leona Chwistka (1884–1944), po myśl Henryka Elzenberga i Leszka Kołakowskiego.

Osobliwą tendencją w myśli polskiej omawianego tu okresu jest **pesymizm**, a nawet **katastrofizm**. W dwudziestoleciu międzywojennym pojawiło się trzech wielkich pesymistów: Marian Zdziechowski, Stanisław Ignacy Witkiewicz (Witkacy) i Henryk Elzenberg. Dwaj pierwsi w podobnym czasie dość szybko i trafnie zdiagnozowali zło tkwiące w samej strukturze otaczających ówczesną Polskę totalitaryzmów. O ile jednak Zdziechowski upatrywał nadziei w Bogu, a religia miała prowadzić do duchowego wyzwolenia, o tyle Witkacy był katastrofistą bardziej konsekwentnym. **Totalitaryzm** był bowiem, jego zdaniem, jedynie przejawem szerszej i nieuchronnej tendencji upadku kultury. Jeszcze inny charakter miał pesymizm Elzenberga.

Kolejnym intensywnie rozwijającym się w Polsce działem dociekań była **filozofia wartości** i **etyka**. Zajmowali się nią przedstawiciele właściwie wszystkich formacji, zarówno członkowie szkoły lwowsko-warszawskiej, jak i zdeklarowani **humaniści**, **fenomenologowie**, aż po marksistów. Powstało wiele oryginalnych dzieł poświęconych tej tematyce. O wartościach, a w szczególności o ich kryzysie, wielości i występującym w tym obszarze relatywizmie sporo pisał Roman Ingarden, wybitną znawczynią etyki była Maria Ossowska (1896–1974), ciekawą koncepcję spolegliwego opiekuna opracował Tadeusz Kotarbiński – w myśl tej koncepcji podstawową zasadą etyki jest zmniejszanie ilości cierpienia w świecie. Oryginalną obiektywistyczną teorię etyczną rozwinął inny przedstawiciel szkoły lwowsko-warszawskiej, Tadeusz Czeżowski. Stanowisko jego określane jest niekiedy

mianem etyki empirycznej, ponieważ twierdził on, iż wypowiedzi etyczne odnoszą się do pewnych intuicyjnych doświadczeń, którymi chwytałyśmy obiektywne wartości, tzw. [transcendentalia](#). Na podobnym stanowisku odnośnie do obiektywnego charakteru wartości stał kontynuator myśli Romana Ingardena Władysław Stróżewski (ur. 1933), rozumiejąc przez transcendentalia takie wartości, które stanowią jakąś cechę bytu.

Różnymi drogami lubi chadzać filozofia. Nie zawsze przemawia wprost i typowym dla niej językiem. Bywa, że objawia się za pośrednictwem mitów, przypowieści i fantazji. Tak właśnie jest w wypadku twórczości **Stanisława Lema** (1921–2006), znanego na całym świecie polskiego pisarza fantastycznonaukowego. W jego książkach pod postacią fantastycznych fikcyjnych opowieści podejmowane są niemal wszystkie najważniejsze odwieczne problemy filozoficzne. Na przykład w powieści *Solaris* obraz myślącej planety-oceanu jest reprezentacją podstawowej idei filozofii Spinozy, natomiast w losach mieszkańców stacji badawczej orbitującej wokół tej planety ukazana jest samoświadomość i znaczenie, jakie odgrywa w niej pamięć. W wielu opowiadaniach Lem podejmował też problem współczesnej teodycei oraz granic ewolucji techniczno-biologicznej człowieka i jej wpływu na ludzką tożsamość. Na temat twórczości Stanisława Lema coraz częściej pisane są prace naukowe z zakresu filozofii.

ogólne wskazania dotyczące dobrego życia. W końcu całkiem niedawno Zygmunt Bauman

Istotnym przejawem filozofowania w Polsce jest także coś, co z braku lepszego terminu nazwać można mianem **tradycji mądrościowej**, przez którą rozumiemy przede wszystkim dzieła z zakresu szeroko rozumianej sztuki życia, ale takiej właśnie, która uczy życia prawdziwie mądrego. Kolejni filozofowie, przedstawiciele wszystkich właściwie formacji, popełniali mniej lub bardziej obszerne dzieła dające się do tego nurtu zaliczyć. I tak Tadeusz Kotarbiński, oprócz szeroko znanego *Traktatu o dobrej robocie* (skoncentrowanego na [prakseologicznej](#) kategorii sprawności i tylko dość nieściśle dającego się zaliczyć do tradycji mądrościowej), napisał też *Medytacje o życiu godziwym*, w którym to dziele wyłożył zasady realizmu praktycznego w etyce. Henryk Elzenberg przez przeszło sześćdziesiąt lat prowadził dziennik filozoficzny, opublikowany pod tytułem *Kłopot z istnieniem* – dzieło to składa się z aforyzmów, spostrzeżeń, obserwacji i daje się czytać jako podręcznik sztuki dobrego i refleksyjnego życia. Charakter mądrościowy mają dzieła Józefa Tischnera: *Etyka solidarności*, *Jak żyć?* Władysław Tatarkiewicz opublikował książkę *O szczęściu*, która może być także czytana jako poradnik duchowy. Roman Ingarden wydał *Książeczkę o człowieku*, gdzie oprócz analizy istoty człowieczeństwa, znajdujemy również

opublikował pracę *O sztuce życia*, w której omówił i wyjaśnił trudności w praktykowaniu udanego życia w dobie płynnej nowoczesności.

Działem zainteresowań polskich filozofów i humanistów, rozwijającym się intensywnie na przestrzeni ostatniego stulecia była szeroko rozumiana **propedeutika filozofii** (historii idei). Oprócz pracy translacyjnej wielu najwybitniejszych autorów przedstawiało nieraz bardzo obszerne dzieła mające na celu przybliżenie i upowszechnienie przede wszystkim zachodniej tradycji filozoficznej. Na plan pierwszy wysuwają się dwa monumentalne trzytomowe dzieła Władysława Tatarkiewicza: *Historia filozofii* i *Historia estetyki*. Stanisław Brzozowski intensywnie zachęcał do filozofii w pracy *Co to jest filozofia i co o niej wiedzieć należy*. Kazimierz Ajdukiewicz napisał wielokrotnie wznawiane prace: *Zagadnienia i kierunki filozofii* oraz *Propedeutika filozofii*. Co najmniej połowa prac Leszka Kołakowskiego ma charakter historyczno-popularyzatorski, począwszy od wczesnej rozprawy o Spinozie *Jednostka i nieskończoność*, przez tłumaczoną i znaną w wielu krajach książkę *Główne nurty marksizmu*, po dzieła takie jak *Bóg nam nic nie jest dłużny*, wyjaśniające zawłości myśli religijnej Pascala oraz istotę jansenizmu. Podobnie zasłużony jest na przykład Bronisław Baczko (ur. 1924), autor m.in. książki *Hiob, mój przyjaciel* – dzieła traktującego o myśli francuskiego oświecenia w jego próbie poradzenia sobie z problemem zła.

Ostatni ważny i wart wspomnienia kierunek dociekań polskich myślicieli to **pedagogika** i **humanizm**. Wiele uwagi poświęcano kwestii celów i środków właściwego nauczania. Dość często wiązało się to ściśle z pewnym modelem życia człowieka, najkrócej, choć trochę wieloznacznie, dającym się określić mianem humanistycznego. Przez humanizm rozumiemy tu przede wszystkim szczególny splot idei:

- wyjątkową wartość przypisuje się autonomicznemu życiu ludzkiemu, ujętemu zazwyczaj bardzo dynamicznie;
- wydobycie tej wartości wymaga szczególnych zabiegów pedagogicznych, bez których potencjał człowieka może ulec zaprzepaszczeniu;
- istnieje dobrze poświadczony historycznie zbiór podstawowych wartości tego życia, takich jak godność, piękno, prawda, świętość, wzniosłość itp.;
- wartości te są kruche w konfrontacji z totalitaryzmem, scjentyzmem, technokracją, nihilizmem itp., wobec czego wymagają jakichś wyraźnych działań ochronnych.

Tak rozumianych pedagogów (filozofów, socjologów) o humanistycznym „zacięciu” w polskim piśmiennictwie występuje wielu, są to m.in.: Bogdan Suchodolski (1903–1992), Sergiusz Hessen (1887–1950), Florian Znaniecki (1882–1958) czy Stefan Szuman (1889–1972). Przy założeniu, że autonomia jednostki ludzkiej nie wchodzi w konflikt z wiarą w Boga, za humanistę i pedagoga w tym znaczeniu uznamy też Józefa Tischnera. Każdy z nich wypracował oryginalną teorię wartości, kultury, człowieka i wychowania, które nadal są źródłem inspiracji dla kolejnych pokoleń pedagogów i humanistów.

Słownik

etyka

(gr. *ethikos (logos)* – moralność, etyka) nauka o moralności, która jest ogółem ocen i norm moralnych przyjętych w danej zbiorowości społecznej (zbiorowości, klasie lub grupie społecznej, środowisku) w określonej epoce

fenomenologia

(gr. *phainómenon* – to, co się zjawia, pokazuje + *logos* – słowo, nauka) jest to nauka o fenomenach, czyli o tym, co nam się ukazuje jako takie, usiłuje „opisać i zrozumieć, co się nam jawi w taki dokładnie sposób, w jaki ono samo nam się prezentuje”; nie jest gotowym systemem filozoficznym, co przede wszystkim metodą opisu zjawisk

humanista

(łac. *humanus* – ludzki) specjalista w zakresie nauk [humanistycznych](#)

humanizm

(łac. *humanus* – ludzki) postawa moralna i intelektualna zakładająca, że człowiek jest najwyższą wartością i źródłem wszelkich innych wartości

katastrofizm

(gr. *katastrophē* – przewrót) pesymistyczna postawa życiowa opierająca się na przeświadczeniu o nieuchronności zagłady współczesnego świata

prakseologia

(gr. *praxis* – czynność + *logos* – nauka) dziedzina badań naukowych dotyczących metod wszelkiego celowego działania ludzkiego

propedeutika

(gr. *propaideuo* – nauczam początków wiedzy) wiadomości wprowadzające do jakiejś dziedziny wiedzy

totalitaryzm

(łac. *totalis* – całkowity) system rządów, który dąży do pełnej kontroli publicznego i prywatnego życia swoich obywateli

transcendentalia

(łac. *transcendere* – przekraczać) termin oznaczający powszechne własności bytu; transcendentalne ujęcia bytu (cechy przysługujące bytowi dlatego, że jest bytem) wyprzedzają jego ujęcia kategoriałne; transcendentalia odnoszą się do bytu jako istniejącego, nie ze względu na jego jakościową charakterystykę

Audiobook

Polecenie 1

Zapoznaj się z poniższym audiobookiem. Sporządź notatki na jego podstawie. Uwzględnij poniższe elementy.

- Wstępne rozpoznanie. Określenie nadawcy i odbiorcy tekstu.
- Określenie tematu przywołanego fragmentu.
- Identyfikacja problemów poruszonych w tekście.
- Wypisanie pytań lub argumentów zawartych w tekście.
- Postawienie tezy interpretacyjnej i wspólna dyskusja z przywołaniem argumentów.

Audiobook można wysłuchać pod adresem: <https://zpe.gov.pl/b/PfSQpgUGb>

Kazimierz Ajdukiewicz

Propedeutyka filozofii

Wstęp

Przedmioty, którymi zajmowaliśmy się w dotychczasowej nauce szkolnej, należały przeważnie do otaczającego nas świata. Zajmowaliśmy się przyrodą żywą i martwą, uczyliśmy się o minionych dziejach ludzkości itd. Na lekcjach propedeutyki filozofii uwaga nasza zwróci się ku nam samym. Zajmować się tu będziemy najpierw sposobami, za pomocą których dochodzimy do poznania, następnie zaś przedmiotem, o którym będziemy się uczyć, będzie postępowanie człowieka. Zajmując się ludzkim poznaniem, traktować będziemy naprzód o tym, jak każdy z nas w życiu codziennym dochodzi do swych wiadomości, później zaś poświęcimy naszą uwagę sposobom, czyli metodom,

stosowanym w poznaniu naukowym. Mówiąc o postępowaniu człowieka, nie będziemy się zajmowali jedynie zewnętrzną stroną ludzkiego działania, a więc ruchami naszego ciała, lecz zwrócimy przede wszystkim uwagę na to, co się w naszej świadomości odbywa wtedy, gdy działamy. Zagadnienia, będące głównym tematem naszych rozważań, należą głównie do dwóch nauk filozoficznych, mianowicie do psychologii, która zajmuje się życiem psychicznym człowieka, i do logiki, która w znacznej swej części jest nauką o poznaniu naukowym.

Refleksja nad poznaniem człowieka i nad jego postępowaniem należy do zadań nauk, zwanych naukami filozoficznymi lub określonych wspólnym mianem filozofii. Nie podobna w tym wstępie zajmować się bliżej charakteryzowaniem filozofii lub też poszczególnych dyscyplin do niej należących. Tyle tylko wypada tu zaznaczyć, że refleksja nad poznaniem, jak również refleksja nad postępowaniem człowieka, otwiera nam oczy na zagadnienia, należące do innych działów filozofii, budzi zrozumienie tych zagadnień i stwarza potrzebę zajęcia się nimi. Dlatego też przedmiot nauki szkolnej, w którym głównym tematem jest poznanie i postępowanie człowieka, nosi nazwę propedeutyki filozofii, tzn. wprowadzenia w krąg filozoficznych zagadnień.

Rozdział III. Działanie świadome celu

§ 8. Uczucia i pragnienia

[...] Każdy wie z własnego doświadczenia, co to jest przyjemność i przykrość. Przyjemność zjawia się w naszej świadomości, gdy spożywamy smaczną potrawę, słuchamy pięknej muzyki, gdy dowiadujemy się o spełnieniu czegoś, czegośmy gorąco pragnęli itp. Przykrość przeżywamy, gdy nam ktoś nastąpi na nagniotek, gdy nas boli ząb, gdy dowiadujemy się o śmierci bliskiej osoby itd. Łatwo zdać sobie sprawę z tego, że ani przyjemność, ani przykrość nigdy same w świadomości naszej się nie pojawiają. Zawsze natomiast występują w związku z innymi przeżyciami, które same w sobie nie są przyjemnością ani przykrością, tylko przyjemność lub przykrość wywołują. Np. przyjemność przy jedzeniu dobrej czekolady występuje na tle wrażeń smakowych, węchowych i dotykowych, jakie spożywana czekolada bezpośrednio w nas wywołuje. Przyjemność, występująca w postaci radości z wielkiej wygranej na loterii, również nie jest przez obiektywny fakt wygranej bezpośrednio w nas wywołana. Wywołuje ją dopiero przekonanie o tym, że wygrana ta padła na nasz los. Podobnie ma się rzecz z przykrością. I tej również fakty zewnętrzne nie wywołują w nas wprost, ale czynią to za pośrednictwem innych faktów psychicznych. I tak przykrość doznawana w związku ze śmiercią kogoś bliskiego budzi się w nas na skutek dowiedzenia się o tym fakcie, a więc na skutek pewnego przekonania; przykrość wywołana oparzeniem powstaje za pośrednictwem wrażeń przez to oparzenie wywołanych itd.

Doznawana przykrość lub przyjemność splata się ze swą psychologiczną podstawą w jednolitą, zwartą całość. Całość taką, złożoną z przyjemności lub przykrości oraz z ich podstawy psychologicznej, nazywamy uczuciem lub przeżyciem uczuciowym, czyli emocjonalnym, samą zaś przyjemność lub przykrość, w skład tego przeżycia wchodzącą, nazywamy jego tonem uczuciowym. [...]. Zjawisko psychiczne będące podstawą psychologiczną przyjemności lub przykrości zawartej w danym przeżyciu uczuciowym nazywa się również podstawą psychologiczną tego przeżycia uczuciowego. Przykładami uczuć, czyli przeżyć uczuciowych, są np. rozpacz po stracie kogoś bliskiego, nadzieja na odbycie wycieczki za granicę, radość z dobrego świadectwa, rozkosz delectowania się kąpielą po długim marszu w upalny dzień itd. Na uczucie np. rozpacz po stracie osoby bliskiej składa się przekonanie, że osoba ta rozstała się ze światem, że strata ta jest bezpowrotna, oraz gwałtowna przykrość z tymi przekonaniemmi związana. Gdy mam nadzieję odbycia wycieczki za granicę, przeżywam przekonanie, że być może wycieczkę tę odbędę, a z przekonaniem tym wiąże się przyjemność, równocześnie przypuszczam, że może do wycieczki tej nie dojdzie i myśl ta budzi we mnie przykrość.

[...]

Uczucia mogą być przyjemne, przykre lub mieszane, zależnie od tego, czy w skład tych uczuć wchodzi tylko przyjemność czy też tylko przykrość, czy też i jedno i drugie.

Uczuciem przyjemnym bywa na ogół radość z osiągniętego sukcesu. Może mu towarzyszyć niekiedy przykre współczucie dla pokonanego rywala, dla którego żywimy życzliwość. Całość doznawanego wtedy przeżycia będzie uczuciem mieszanym.

Uczuciem mieszanym bywa też bardzo często tęsknota, w której skład wchodzi obok przykrości wywołanej świadomością nieposiadania utęsknionego przedmiotu również przyjemność związana z marzeniem o tym przedmiocie.

Bogactwo uczuć, których w życiu doznajemy, jest ogromne. O różnicy pomiędzy uczuciami decyduje przede wszystkim jakość i i siła ich tonu uczuciowego, a więc to, czy mają zabarwienie przyjemne czy też przykre, i w jakim stopniu zabarwienie to w nich występuje, a nadto również i różnica ich podstawy psychologicznej. Tak np. radość z dobrego świadectwa i radość z sukcesu na zawodach sportowych różnią się przede wszystkim swymi podstawami psychologicznymi: różnica tonu uczuciowego w obu wypadkach może być znikoma. Biorąc pod uwagę rodzaj podstawy psychologicznej uczucia, możemy wśród uczuć dokonać różnych podziałów. Tak np. prof. Władysław Witwicki dzieli uczucia na heteropatyczne i autopatyczne, nazywając heteropatycznymi te uczucia, które się w nas budzą na tle myśli o spółce lub walce z innymi istotami żywymi, autopatycznymi zaś uczucia pozostałe, tj. takie, w których podstawa psychologiczna nie odnosi się do współdziałania lub walki z innymi. W

uczuciach heteropatycznych „myślimy więc o drugich żywych istotach, liczymy się z tym, czy są od nas silniejsze, równe nam, czy słabsze i z tym, czy nam sprzyjają, czy też nam grożą czymś”. Uczucia autopatyczne „moglibyśmy zaś przeżywać nawet i wtedy, gdybyśmy nie wiedzieli nic o tym, że mamy jakichś przyjaciół i nieprzyjaciół”.

Źródło: Kazimierz Ajdukiewicz, *Propedeutyka filozofii*.

Źródło: Englishsquare.pl Sp. z o.o., licencja: CC BY-SA 3.0.

Polecenie 2

Odpowiedz na pytanie: czym jest propedeutyka filozofii i jakie ma znaczenie współcześnie?

Film edukacyjny

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/Dx7v5J8Pf>

Film edukacyjny. Polscy filozofowie XX wieku cz. 1.

Wywiad z prof. Janem Hartmanem.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Polscy filozofowie XX wieku. Część pierwsza*.

Ćwiczenie 1

Dopasuj nazwiska polskich filozofów do prezentowanych przez nich nurtów filozofii.

Alfred Tarski, Jan Woleński

historia filozofii

Leszek Kołakowski, Zbigniew Bauman

fenomenologia

Stefan Swieżawski

etyka

Jacek Bocheński

filozofia marksistowska

Henryk Elzenberg

filozofia chrześcijańska, tomistyka

Kazimierz Ajdukiewicz

epistemologia

Roman Ingarden

teologia, filozofia egzystencjalna

Marek Siemek

logika, filozofia chrześcijańska,
sowietologia

Karol Wojtyła, Józef Tischner

historia filozofii

Mieczysław Krąpiec

filozofia niemiecka

Władysław Tatarkiewicz

filozofia analityczna

Polecenie 1

Odpowiedz na pytanie, jakie zmiany w polskiej filozofii dokonały się po 1989 roku ?

Film dostępny pod adresem <https://zpe.gov.pl/a/Dx7v5J8Pf>

Film edukacyjny. Polscy filozofowie XX wieku cz. 2.

Wywiad z prof. Janem Hartmanem.

Nagranie filmowe lekcji pod tytułem *Polscy filozofowie XX wieku. Część druga*.

Ćwiczenie 2

Jaki jest, wymieniony w wykładzie, największy problem filozofii współczesnej? Zaznacz właściwe odpowiedzi.

☐ Zależność od wydawnictw popularnonaukowych.

☐ Brak finansowania i uzależnienie od sponsorów.

☐ Brak akademickiego wykształcenia filozofów.

☐ Brak zainteresowania prawdą i dyskusją.

Polecenie 2

Zastanów się, skąd się biorą powyższe problemy. Czy uważasz, że istnieje możliwość ich rozwiązania?

Dla zainteresowanych

Praca domowa

Napisz wstęp eseju, w którym poruszysz problem rozwoju współczesnej filozofii polskiej i osadzisz ją w kontekście myśli europejskiej.

Dla nauczyciela

Autor: Katarzyna Maćkowska

Przedmiot: Filozofia

Temat: Współczesna filozofia polska: przedstawiciele

Grupa docelowa:

Szkoła ponadpodstawowa, liceum ogólnokształcące, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

I. Pojęcie filozofii. Uczeń:

2) wymienia i charakteryzuje ważniejsze dyscypliny filozofii: metafizyka (ontologia), epistemologia, etyka, filozofia przyrody, antropologia filozoficzna, teologia filozoficzna, filozofia piękna i sztuki (estetyka), filozofia polityki;

Zakres rozszerzony

Treści nauczania – wymagania szczegółowe

II. Elementy historii filozofii.

13. Filozofia analityczna. Uczeń:

2) charakteryzuje Szkołę Lwowsko-Warszawską na przykładzie osiągnięć jednego z jej przedstawicieli (Kazimierz Twardowski, Tadeusz Kotarbiński, Kazimierz Ajdukiewicz, Tadeusz Czeżowski);

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się;
- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji.

Cele lekcji (językiem ucznia):

- Omówisz dorobek przedstawicieli polskiej myśli filozoficznej XX w.
- Poznasz zarys polskiej filozofii wartości.

- Wyjaśnisz, czym jest propedeutyka filozofii i jakie ma znaczenie współcześnie.

Cele operacyjne. Uczeń:

- przedstawia dorobek przedstawicieli polskiej myśli filozoficznej XX w.;
- omawia zarys polskiej filozofii wartości;
- wyjaśnia, czym jest propedeutyka filozofii i jakie ma znaczenie współcześnie.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm;
- konektywizm.

Metody i techniki nauczania:

- ćwiczeń przedmiotowych;
- z użyciem komputera;
- dyskusja;
- rozmowa kierowana;
- praca z multimedium.

Formy pracy:

- praca indywidualna;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami, słuchawkami i dostępem do internetu;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/tablica, pisak/kreda.

Przebieg lekcji

Przed lekcją:

1. Nauczyciel prosi uczniów o zapoznanie się z medium w sekcji „Film edukacyjny”.

Faza wprowadzająca:

1. Nauczyciel loguje się na platformie i na tablicy interaktywnej lub za pomocą rzutnika wyświetla stronę tytułową e-materiału. Następnie prosi wybraną osobę o odczytanie tematu lekcji oraz celów. Wspólne ustalenie kryteriów sukcesu.
2. **Dyskusja wprowadzająca.** Nauczyciel pyta uczniów: *Kto był przedstawicielem nurtu filozofii wartości w polskiej myśli filozoficznej XX w.?*

Faza realizacyjna:

1. **Praca z tekstem.** Uczniowie przystępują do cichego czytania tekstu e-materiału. Indywidualnie zapoznają się z treścią w sekcji „Przeczytaj” i zapisują w zeszycie minimum pięć pytań do tekstu. Uwaga: każde z pytań musi rozpoczynać się od słowa „dlaczego”. Następnie zadają swoje pytania dowolnie wybranej osobie z klasy i odpowiadają na nie. Nauczyciel może wybrać jedno z pytań do zadania domowego.
2. **Praca z multimedium.** Nauczyciel wyświetla na tablicy interaktywnej materiał z sekcji „Audiobook”. Odsłuchuje z uczniami nagranie, a następnie odczytuje polecenia do multimedium. Wspólna praca całego zespołu klasowego nad odpowiedziami.
3. W ramach podsumowania nauczyciel inicjuje rozmowę na temat: *Czym jest propedeutyka filozofii i jakie ma znaczenie współcześnie?*

Faza podsumowująca:

1. Na koniec zajęć nauczyciel raz jeszcze wyświetla na tablicy interaktywnej lub przy użyciu rzutnika temat lekcji i cele zawarte w sekcji „Wprowadzenie”. W kontekście wyświetlonych treści prosi uczniów o rozwinięcie zdania: Na dzisiejszych zajęciach nauczyłem się...

Praca domowa:

1. Napisz wstęp eseju, w którym poruszysz problem rozwoju współczesnej filozofii polskiej i osadzisz ją w kontekście myśli europejskiej.

Materiały pomocnicze:

- *Jak uczyć filozofii i etyki w szkole? Materiały z ogólnopolskiej konferencji filozoficznej*, Gdańsk 2017, dostępne w internecie:
<http://nauczaniefilozofii.ug.edu.pl/sites/default/files/Abstrakty.pdf> [dostęp: 27.11.2019].
- *Słownik-przewodnik filozoficzny. Osoby, problemy, terminy*, oprac. zbiorowe, Lublin 2012.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

- Uczniowie zapoznają się z multimedium w sekcji „Audiobook” i przygotowują do niego pytania. Następnie zadają je sobie nawzajem, sprawdzając stopień przyswojenia jego treści.